The Prophets and Psalmists as Exegetes - Class # 4 For Torah in Motion - by Menachem Leibtag How the Prophet Yirmiyahu Understood Sefer Shmot

Intro: This week, our study will focus on Yirmiyahu chapters 7, 22 & 23 - to see how he understood the primacy of Sefer Shmot over Sefer Vayikra, and all based on the underlying theme of Sefer Breishit!

I. The Forty Years of Yirmiyahu's prophecies [18+11+11]

- A- 18 w/Yoshiyahu [From Year 13 of his reign untill his death in Year 31]
  - Year 13 National teshuva begins [based on II DH 34:1-8] / Ashur falls
  - Year 18 Renovation of Temple; when they find the 'sefer torah'
  - Year 31 Yoshiyahu's tragic death at Megiddo, fighting Pharaoh Necho
    [Yehoyakim becomes King with support of Pharaoh Necho]
- B- 11 w/Yehoyakim leaves God, aligns himself with Egypt, rebels against Bavel
  - Year 4 Nebuchadnezzar, King of Bavel, begins conquest of Middle East
  - Year 8 rebellion again Bavel, after three years of servitude
  - Year 11 -Nebuchadnezzar defeats Jerusalem, King dies,; 'aristocracy ' is exile Including King Yehoyachin (son of Yehoyakim), after 3 mos. reign
- **C- 11 w/Tzidkiyahu –** [appointed by Bavel, on condition of subservience]
  - **Year 4 –** plans rebellion against Bavel, which begins the next year
  - Year 11 Temple & Jerusalem destroyed, People exiled

Discussion: The RELIGIOUS ISSUE vs The POLITICAL ISSUE
[& the Clash between Yirmiyahu and the 'false prophets']
& the people's desire to fight the Babylonians

II. Chapter 7 - our focus will be on these psukim

[The Haftara for Parshat Tzav!!!]

כא כּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל: עלותיכֶם סְפוּ עַל-זִּבְחֵיכֶם, וְאִכְלוּ בָשָׁר. 21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כב כִּי לא-דְבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם, וְלֹא צְוִיתִים, בְּיוֹם הוציא (הוֹצִיאִי) אוֹתָם, מֵאֵרֵץ מִצְרַיִם--עַל-דְּבָרֵי עוֹלַה, וַזָּבַח. 22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כֹג כִּי אִם-**אֶת-הַדְּבָר הַיֶּה צִוּיתִי אוֹתְם** לֵאמר, <mark>שִׁמְעוּ בְּקוֹלִי--וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלהִים, וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם</mark>; וַהֲלַכְתָּם, בְּכָל-הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֲצַוָּה אֶתְכֶם, לְמַעַן, יִיטַב לָכֶם. אֲשֶׁר אֲצַוָּה אֶתְכֶם, לְמַעַן, יִיטַב לָכֶם.

23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

To understand these puskim, let's review from beginning of chapter 7:

א הַדָּבָר אֲשֶׁר הָיָה אֶל-יִרְמְיָהוּ, מֵאֵת יְהוָה לֵאמר.

1 The word that came to Jeremiah from the LORD, saying:

בּ עֲמֹד, בְּשַׁעַר בֵּית יְהוָה, וְקָרָאתָ שָּׁם, אֶת-הַדָּבָּר הַיְּה; וְאָמַרְתָּ שִׁמְעוּ דְבַר-יְהוָה, **כָּל-יְהוּדָה הַבְּאִים** בַּשְּ**עָרִים הָאֵלֶּה, לְהִשְׁתַּחֲוֹת, לֵיהוָה**. {ס}

2 Stand in the gate of the LORD'S house, and proclaim there this word, and say: Hear the word of the LORD, all ye of Judah, that enter in at these gates to worship the LORD. {S}

ג כֹּה-אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, הֵיטִיבוּ דַּרְבִיכֶם, וּמַעַלְלֵיכֶם; וַאֲשַׁכְּנֵה אֵתְכֵם, בַּמַּקוֹם הַזָּה. 3 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Amend your ways and your doings, and I will cause you to dwell in this place.

ד אַל-תִּבְטְחוּ לָכֶם, אֶל-דִּבְרֵי הַשֶּׁקֶר לֵאמֹר: הֵיכַל יָהוָה הֵיכַל יִהוָה, הֵיכַל יִהוָה הַמָּה.

4 Trust ye not in lying words, saying: 'The temple of the LORD, the temple of the LORD, the temple of the LORD, are these.'

ה כִּי אִם-הֵיטֵיב תֵּיטִיבוּ, אֶת-דַּרְכֵיכֶם וְאֶת-מֵעַלְלֵיכֶם: אִם-עָשׁוֹ תַעֲשׁוּ מִשְׁפָּט, ביו אישׁ וּביו רעהוּ. 5 Nay, but if ye thoroughly amend your ways and your doings; if ye thoroughly execute justice between a man and his neighbour; וּ גֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה, לֹא תַּצְשׁקוּ, וְדָם נָקִי, אַל-תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַיֶּה; וְאַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לֹא תלכוּ, לרע לכם.

6 if ye oppress not the stranger, the fatherless, and the widow, and shed not innocent blood in this place, neither walk after other gods to your hurt;

ז וְשִׁכַּנְתִּי אֶתְכֶם, בַּפָּקוֹם הַזֶּה--בָּאָרֶץ, אֲשֶׁר נָתַתִּי לַאֲבוֹתֵיכֶם: לְמִן-עוֹלָם, וְעַד-עוֹלָם.

7 then will I cause you to dwell in this place, in the land that I gave to your fathers, for ever and ever.

ת הִנֵּה אַתֶּם בּּטְחִים לָכֶם, עַל-דִּבְרֵי הַשְּׁקֶר--לבלתּי, הועיל. **8** Behold, ye trust in lying words, that cannot profit.

ט הַגָּנֹב רָצֹחַ וְנָאֹף, וְהִשְּׁבֵעַ לַשְּׁקֶר וְקַטֵּר לַבְּעַל; וְהָלֹדְּ, אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים--אֲשֶׁר לֹא-יְדַעְתֶּם. 9 Will ye steal, murder, and commit adultery, and swear falsely, and offer unto Baal, and walk after other gods whom ye have not known,

י וּבָאתֶם וַאֲמֵדְתֶּם לְפָנֵי, בַּבַּיִת הַזֶּה אֲשֶׁר נִקְרָא-שְׁמִי עָלָיו, וַאֲמֵרְתֶּם, נִצֵּלְנוּ--לְמֵעֵן עֲשׁוֹת, אֵת כָּל-הַתּוֹעֵבוֹת הָאֵלֶה.

10 and come and stand before Me in this house, whereupon My name is called, and say: 'We are delivered', that ye may do all these abominations?

יא הַמְעָרַת פָּרָצִים, הָיָה הַבַּיִת הַיֶּה אֲשֶׁר-נִקְּרָא-שְׁמִי עָלָיו--בְּעֵינֵיכֶם ; גַּם אָנֹכִי הִנֵּה רָאִיתִי, נְאֻם-יָהוַה.

11 Is this house, whereupon My name is called, become a den of robbers in your eyes? Behold, I, even I, have seen it, saith the LORD.

לב פּי לְכוּ-נָא, אֶל-מְקוֹמִי אֲשֶׁר בְּשִׁילוֹ, אֲשֶׁר שְׁפַּנְתִּי שְׁמִי שָׁם, בָּרְאשׁוֹנָה; וּרְאוּ, אֵת אֲשֶׁר- עֲשִׂיתִי לוֹ, מִפְּנֵי, רַעַת עַמִּי יִשְׂרָאֵל.

12 For go ye now unto My place which was in Shiloh, where I caused My name to dwell at the first, and see what I did to it for the wickedness of My people Israel.

יג וְעַתָּה, יַעַן עֲשׂוֹתְכֶם אֶת-כָּל-הַמַּעֲשִׂים הָאֵלֶּה--וְאָם-יְהוָה; וָאֲדַבֵּר אֲלֵיכֶם הַשְׁכֵּם וְדַבֵּר, וְלֹא שִׁמַעִתֵּם, וָאֵקָרָא אֵתִכֶם, וְלֹא עַנִיתֵם.

done all these works, saith the LORD, and I spoke unto you, speaking betimes and often, but ye heard not, and I called you, but ye answered not;

יד וְעָשִׂיתִי לַבַּיִת אֲשֶׁר נִקְרָא-שְׁמִי עָלָיו, אֲשֶׁר אַתֶּם בֹּטְחִים בּוֹ, וְלַמָּקוֹם, אֲשֶׁר-נָתַתִּי לָכֶם וְלַאֲבוֹתֵיכֶם--בַּאֵשֵׁר עָשִׂיתִי, לִשָּׁלוֹ.

14 therefore will I do unto the house, whereupon My name is called, wherein ye trust, and unto the place which I gave to you and to your fathers, as I have done to Shiloh.

טו וְהִשְׁלַכְתִּי אֶתְכֶם, מֵעַל פָּנָי, כַּאֲשֶׁר הִשְׁלַכְתִּי אֵת-כַּל-אֲחֵיכֶם, אֵת כַּל-זָרַע אֵפְרַיִם. {פ} **15** And I will cast you out of My sight, as I have cast out all your brethren, even the whole seed of Ephraim. **{P**}

טז וְאַתָּה אַל-תִּתְפַּלֵל בְּעַד-הָעָם הַזֶּה, וְאַל-תִּשְּׂא בַעֲדָם רְנָּה וּתְפִלָּה--וְאַל-תִּפְנֵּע-בִּי: כִּי-אֵינֶנִּי שׁמֵעַ, אתד.

16 Therefore pray not thou for this people, neither lift up cry nor prayer for them, neither make intercession to Me; for I will not hear thee.

יז הַאֵינְדְּ רֹאֶה, מָה הַמְּה עֹשִׂים בְּעָרֵי יְהוּדָה,
וּבַחַצות, יִרוּשַלַם.

17 Seest thou not what they do in the cities of Judah and in the streets of Jerusalem?

18 The children gather wood, and the fathers kindle the fire, and the women knead the dough, to make cakes to the queen of heaven, and to pour out drink-offerings unto other gods, that they may provoke Me.

יט הַאֹתִי הֵם מַכְעִסִים, נְאֻם-יְהוָה; הֲלוֹא אֹתָם, לִמַעַן בֹּשֵׁת פָּנֵיהֶם. **19** Do they provoke Me? saith the LORD; do they not provoke themselves, to the confusion of their own faces?

לֶכֵן כֹּה-אָמַר אֲדֹנָי יְהוָה, הַנֵּה אַפִּי וַחֲמָתִי נִתֶּכֶת אֶל-הַפְּקוֹם הַזֶּה, עַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה, וְעַל-עֵץ הַשְּׁדֶה וְעַל-פְּרִי הָאֲדָמָה; וּבָעֲרָה, וְלֹא תִּכְבֶּה. {פ}

20 Therefore thus saith the Lord GOD: Behold, Mine anger and My fury shall be poured out upon this place, upon man, and upon beast, and upon the trees of the field, and upon the fruit of the land; and it shall burn, and shall not be quenched. {P}

כא כה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת, אֱלהֵי יִשְׁרָאֵל: עלוֹתִיכֶם סְפוּ עַל-זָבְחֵיכֵם, וִאִּכְלוּ בָשַׂר.

21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כב כִּי לא-דִבַּרְתִּי אֶת-אֲבוֹתֵיכֶם, וְלֹא צוִיתִים, בְּיוֹם הוציא (הוֹצִיאִי) אוֹתָם, מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם**--עַל-דִּבְרֵי עוֹלָה, וַזָּבַח**.

22 For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כֹג כִּי אִם-אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה צִּוִּיתִי אוֹתָם לֵאמר, **שִּמְעוּ בְקוֹלִי--וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלהִים,** וְאַתֶּם תִּהְיוּ-לִי לְעָם; וַהֲלַכְתֶּם, בְּכָל-הַדֶּרֶךְ אֵשֵׁר אֵצְוָּה אֵתִּכֶם, לִמֵעַן, יִיטֵב לַכֵם. 23 but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

כד וְלֹא שָׁמְעוּ, וְלֹא-הָטוּ אֶת-אָזְנָם, וַיֵּלְכוּ בְּמֹעֵצוֹת, בִּשְׁרְרוּת לִבָּם הָרָע; וַיִּהְיוּ לְאָחוֹר, ולא לפנים.

24 But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward.

כה לְמִן-הַיּוֹם, אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרִים, עַד, הַיּוֹם הַזֶּה--וָאֶשְׁלַח אֲלֵיכֶם אֶת-כָּל-עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים, יוֹם הַשְׁכֵּם וְשָׁלֹחַ.

25 even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

כּוּ וְלוֹא שָׁמְעוּ אֵלַי, וְלֹא הִטּוּ אֶת-אָזְנָם ; וַיַּקְשׁוּ, אֶת-עָרְפָּם--הֵרֵעוּ, מֵאֲבוֹתָם.

26 yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

כֹּז וְדָבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת-כָּל-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה, וְלֹא יִשְׁמְעוּ אֵלֶידְּ ; וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם, וְלֹא יענוּכה. 27 And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

כח וְאָמֵרְתָּ אֲלֵיהֶם, זֶה הַגּוֹי אֲשֶׁר לוֹא-שָּׁמְעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו, וְלֹא לָקְחוּ, מוּסָר ; אָבְדָה, הָאֱמוּנָה, וְנִכְרְתָה, מִפִּיהֶם. {ס}

28 Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened to the voice of the LORD their God, nor received correction; faithfulness is perished, and is cut off from their mouth. {S}

The Covenant at Mount Sinai - to become God's nation /Shmot 19:3-6

The Proposition:

3 And Moses went up unto God, and Hashem called unto him out of the mountain, saying: 'Thus shall you say to the house of Jacob, and tell the children of Israel: 4 You have seen what I did unto the Egyptians, and how I bore you on eagles' wings, and brought you unto Myself 5 Now therefore,

if you will hearken unto My voice,

and keep My covenant, [then] you shall be Mine own treasure from among all peoples;

for [because/even though] all the earth is Mine; 6 and you shall be for Me a kingdom of priests, and a holy nation. These are the words which you shall speak

ג וּמֹשֶׁה עָלָה, אֶל-הָאֱלֹהִים; וַיִּקְרָא אֵלָיוּ יְהוָה, מִן-הָהָר לֵאמֹר: *כֹּה תֹאמֵר לְבִית* יַ*עְקֹב, וְתַּגִּיד לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל.* ד אַתָּם רְאִיתֶם, אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְמִצְרָיִם; וָאֶשְּׂא אֶתְכֶם עַל-כַּנְפֵי נְשָׁרִים, וָאָבִא אֶתְכֶם אֵלְי.

ה וְעַתָּה, אִם-שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּ בְּּלְלִי, וּשְׁמַרְתָּם, אֶת-בְּרִיתִי--וְהְיִיתֶם לִּי סְגֻלָּה מִבְּל-הָעַמִּים, בִּי-לִי בְּּל-הָאָרֶץ. וּ וְאַתָּם תִּהְיוּ-לִי מַמְלֶבֶת בֹּהֲנִים, וְגוֹי קְדוֹשׁ: אֵלְּה, הַּדְבָרִים, אֲשֶׁר תִּדַבֵּר....

II. From Brit Keshet to Brit Milah- to Brit Sinai

A. Rainbow Covenant - brit ha'keshet Breishit chapter 9

אַ וַיְבָרֶדְ אֱלֹקִים, אֶת-נַחַ וְאֶת-בְּנָיו; וַיֹּאֹמֶר לְהֶם **פְּרוּ וּרְבוּ...**.

ח וַיּאִמֶּר אֱלֹקים אֶל-נֹח וַאֲנִי, הִנְנִי **מֵקִים אֶת-בְּרִיתִי אִתְּכֶם**...

יא **וֹהְקִמֹתִי אֶת-בְּרִיתִי אִהְּכֶם...** וְלֹא-יִהְיֶה עוֹד מַבּוּל, **לְשַׁחֵת הָאָרֶץ.**

ֿיב וַיּאַמֶר אֱלֹקים **זֹאַת אוֹת-הַבְּרִית** אֲשֶׁר-אֲנִי נֹתֵן בֵּינִי וּבֵינֵיכֶם...אֶת-

קַשְׁתִּי, נְתַתִּי בֶּעְנָן; וְהָיְתָה לְאוֹת בְּרִית, בֵּינִי וּבֵין הָאָרֶץ.

B. Brit Milah - Covenant of Circumcision Breishit chapter 17

-יִבֶּרֶם, וַיּאמֶר אֵלְיו אֲנִי-אֵ-ל שַׁדִּי ... אַ ... וַיֵּרָא ה אֶל-אַבְרָם, וַיּאמֶר אֵלָיו

הִתְהַלֵּדְ לְפָנֵי, וֶהְיֵה תְמִים.

ב וְאֶתְנָה בְרִיתִי, בֵּינִי וּבֵינֶדְ; וְאַרְבֶּה אוֹתְדְּ בִּקְאֹד מְאֹד.

ו והפְרֵתִי אֹתְדּ בִּמְאֹד מְאֹד, וּנְתַתִּידּ לְגוֹיִם; וּמְלְכִים, מִמְדּ יֵצֵאוּ.

ז **וַהְקִמֹתִי אֶת-בְּרִיתִי בֵּינִי וּבֵינֶד**, וּבֵין זַרְעֲדְּ אַחֲבֶידְ לְדֹרֹתָם--לִבְרִית

עוֹלָם: לִהְיוֹת לְדּ לֵאלֹקִים, וּלְזַרְעֲדָּ אַחֲבֶידְּ.

ח וְנָתַתִּי לְדּ וּלְזַרְעֲדּ אַחֲבֶידּ...אֵת כָּל-אֶבֶץ כְּנַעַן... **וְהִיִּיתִי לְהֶם**

לאלקים.. וּנְמַלְתָּם, אֵת בְּשַׂר עָרְלַתְכֶם; **וְהָיָה לְאוֹת בְּרִית** בֵּינִי

וּבֵינֵיכֶם.

C. Intro to the Tochacha, from 'Har Sinai'/ Sefer Vayikra chapter 26

ט וּפָנִיתִי אֲלֵיכֶם--וְהִ**פְרֵיתִי אֶתְכֶם, וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם; וַהֲקִימֹתִי אֶת**

בְּרִיתִי, אִתְּכֶם. י וַאֲכַלְתָּם יְשָׁן, נוֹשָׁן.... יב וְהִתְהַלַּכְתִּי, בְּתוֹכְכֶם,

וְהָיִיתִי לָבֶם, לֵאלֹקִים; וְאַתֶּם, תִּהְיוּ-לִי לְעָם.

D. Commandment to keep Shabbat [after the Mishkan]

שמות פרק לא

יג וְאַתָּה דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, לֵאמֹר אַךְ אֶת-שַׁבְּתֹתֵי תִּשְׁמֹרוּ:

-פי אות הוא ביני וביניכם, לדרתיכם

-לְדַעַת, כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדִּשְׁבֶם....

טז וְשָׁמְרוּ בְנֵי-יִשְׂרָאֵל אֶ**ת-הַשַּׁבָּת**, לַעֲשׂוֹת אֶת-הַשַּׁבָּת לְדֹרֹתָם, בְּ**רִית** עוֹלָם מּי בּינִי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל--אוֹת הָוֹא, לְעֹלֶם כִּי-שֵׁשֶׁת יָמִים...

III. This progression of covenant in Sefer Yirmiyahu Chapter 33:

יד הְנֵּה יָמִים בָּאִים, נְאֵם-יְהְוָה ; וַהֲקְמֹתִי אֶת-הַדָּבָר הַטּוֹב, אֲשֶׁר דִּבַּרְתִּי אֶל-בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעַל-בֵּית יִהוּדָה.

14 Behold, the days come, saith the LORD, that I will perform that good word which I have spoken concerning the house of Israel and concerning the house of Judah.

טו בַּיָמִים הָהֵם וּבָעֵת הַהִּיא, אַצְמִי<u>ח</u> לְדָּוֹד צְמַח צִדָּקָה; וִעָשָה מִשְׁפָּט וּצִדָּקָה, בָּאָרֵץ. 15 In those days, and at that time, will I cause a shoot of righteousness to grow up unto David; and he shall execute justice and righteousness in the land.

טז בּיָמִים הָהֵם תּוָשַׁע יְהוּדָה, וִירוּשָׁלַם תִּשְׁכּוֹן לָבֶטַח; וְזֶה אֲשֶׁר-יִקְרָא-לָהּ, יְהוָה צִדְקֵנוּ. {ס} **16** In those days shall Judah be saved, and Jerusalem shall dwell safely; and this is the name whereby she shall be called, the LORD is our righteousness. **{S**}

יז כִּי-כה, אָמַר יְהוָה: לא-יִכָּרֵת לְדָּוִד--אִישׁ, ישֵׁב עַל-כִּסֵא בֵית-ישְׂרָאֵל.

17 For thus saith the LORD: There shall not be cut off unto David a man to sit upon the throne of the house of Israel;

יח וְלַכּהֲנִים, הַלְּוִיִּם, לֹא-יִכְּרֵת אִישׁ, מִלְפָנָי: מַעֲלֶה עוֹלָה וּמֵקְטִיר מִנְחָה, וְעשֶׁה זֶּבַח--כָּל-הַיָּמִים. {פ} 18 neither shall there be cut off unto the priests the Levites a man before Me to offer burnt-offerings, and to burn meal-offerings, and to do sacrifice continually. {P}

יט וַיְהִי, דָבַר-יִהוַה, אֱל-יִרְמְיַהוּ, לֵאמור.

19 And the word of the LORD came unto Jeremiah, saying:

כ כּה, אָמַר יְהוָה, <mark>אִם-תְּמֵרוּ אֶתּ-</mark> בְּרִיתִי הַיּוֹם, וְאֶת-בְּרִיתִי הַלְּיְלָה; וּלְבִלְתִּי הֵיוֹת יוֹמָם-וָלַיְלָה, בְּעִתָּם.

20 Thus saith the LORD: If ye can break My covenant with the day, and My covenant with the night, so that there should not be day and night in their season;

כא גַּם-בְּרִיתִי תָפַר אֶת-דָּוִד עַבְדִּי, מִהְיוֹת-לוֹ בֵן מֹלֵדְ עַל-כִּסְאוֹ ; וְאֶת-הַלְוִיִּם הַכּּהְנִים, מִשֵּׁרְתַי.

21 Then may also My covenant be broken with David My servant, that he should not have a son to reign upon his throne; and with the Levites the priests, My ministers.

כב אֲשֶׁר לֹא-יִּסְפֵּר צְבָא הַשְּׁמֵיִם, וְלֹא יִּמַּד חוֹל הַיָּם--כֵּן אַרְבָּה, אֶת-זֶרַע דָּוִד עַבְדִּי, וְאֶת-הַלְוִיִּם, מְשָּׁרְתֵי אֹתִי. {ס}

22 As the host of heaven cannot be numbered, neither the sand of the sea measured; so will I multiply the seed of David My servant, and the Levites that minister unto Me. {S}

בג וַיְהִי, דְּבַר-יְהוָה, אֶל-יִרְמְיָהוּ, לֵאמֹר.

23 And the word of the LORD came to Jeremiah, saying:

כד הֲלוֹא רָאִיתָ, מָה-הָעָם הַזֶּה דְּבְּרוּ לֵאמר, שְׁתֵּי הַמִּשְׁפְּחוֹת אֲשֶׁר בְּחַר יְהוָה בָּהֶם, וַיִּמְאָסֵם; וְאֶת-עַמִּי, יִנְאָצוּן, מִהְיוֹת עוד, גוֹי לִפְנִיהֵם. {ס}

24 'Considerest thou not what this people have spoken, saying: The two families which the LORD did choose, He hath cast them off? and they contemn My people, that they should be no more a nation before them. {S}

כה כה אָמֵר יְהוָה, <mark>אִם-לֹא בְּרִיתִּי יִוֹמֶם</mark> וָלָיִלָה--חָקּוֹת שָׁמֵיִם וָאָרֵץ, לֹא-שְּמְתִּי.

25 Thus saith the LORD: If My covenant be not with day and night, if I have not appointed the ordinances of heaven and earth;

כו גַּם-זֶרַע יַּצְקּוֹב וְדָוִד עַבְדָּי אֶמְאַס, מְקַחַת מִזַּרְעוֹ מִשְׁלִים, אֶל-זֶרַע אַבְּרָהָם, יִשְׂחָק וְיַצְקב: כִּי-אשוב (אָשִׁיב) אֶת-שְׁבוּתָם, וְרִחַמְתִּים.

Note how Yirmiyahu connects the theme of nature not changing for ever – as an "eternal brit" / similar to God's covenant with Am Yisrael being chosen forever!

[discuss concept of a 'catholic marriage']

IV. Chapter 22 -/ key theme based on Breishit 18:18-19]

Similar to our discussion of chapter 1 of Isaiah

ָכֹּה אָמַר יְהוָה, רֵד בֵּית-מֶלֶךְ יְהוּדָה; וְדְבַּרְתַּ שָׁם, אֵת-הַדָּבַר הַזֵּה. 1 Thus said the LORD: Go down to the house of the king of Judah, and speak there this word,

בּ וְאָמֵרְתָּ, שְׁמַע דְּבַר-יְהוָה, מֶלֶדְ יְהוּדָה, הַיּשֵׁב עַל-כִּסֵא דָוִד: **אַתָּה** וַ**עֲבָדֶידְ וְעַמְּדְּ, הַבָּאִים בַּשְּעָרִים הָאֵלֶה**.

2 and say: Hear the word of the LORD, O king of Judah, that sittest upon the throne of David, thou, and thy servants, and thy people that enter in by these gates.

ג כּה אָמַר יְהוָה<mark>, עֲשׂוּ מִשְׁפָּט וּצְדָקָה,</mark> וְהַצִּילוּ גָזוּל, מִיַּד עֲשׁוֹק; וְגֵּר יָתוֹם וְאַלְמָנָה אַל-תּנוּ, אַל-תַּחְמֹסוּ, וְדָם נָקִי, אַל-תִּשְׁפְּכוּ בַּמָּקוֹם הַזֶּה. 3 Thus saith the LORD: Execute ye justice and righteousness, and deliver the spoiled out of the hand of the oppressor; and do no wrong, do no violence, to the stranger, the fatherless, nor the widow, neither shed innocent blood in this place.

ד כִּי אִם-עָשׂוֹ תַּעֲשׂוּ, אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה--וּבָאוּ בְשַׁעֲרִי הַבַּיִת הַזֶּה מְלָכִים ישְׁבִים לְדָוִד עַל-כִּסְאוֹ, רֹכְבִים בָּרֶכֶב וּבַסּוּסִים, הוּא וַעֵבַדַו, וָעַמּוֹ. 4 For if ye do this thing indeed, then shall there enter in by the gates of this house kings sitting upon the throne of David, riding in chariots and on horses, he, and his servants, and his people.

ה וְאָם לֹא תִשְׁמְעוּ, אֶת-הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה--בִּי נִשְׁבַּעְתִּי נְאֻם-יְהוָה, כִּי-לִחַרְבָּה יִהְיֵה הַבַּיִת הַזֵּה. {פ}

5 But if ye will not hear these words, I swear by Myself, saith the LORD, that this house shall become a desolation. **{P**}

יג הוי בּנֶה בִיתוֹ <mark>בְּלֹא-צֶדֶק,</mark> וַ**עְלִיּוֹתָיוּ** <mark>בְּלֹא מִשְׁפָּט</mark> ; בְּרֵעֵהוּ יַעֲבד חנָם, וּפּעֲלוּ לֹא יִתֶּן-לוֹ. 13 Woe unto him that buildeth his house by unrighteousness, and his chambers by injustice; that useth his neighbour's service without wages, and giveth him not his hire;

יד הָאמֵר, אֶבְנֶה-לִּי בֵּית מִדּוֹת, וַעֲלִיּוֹת, מְרָנָחִים ; וְקָרַע לוֹ, חַלּוֹנָי, וְסָפוּן בָּאָרֶז, וּמָשׁוֹחַ בַּשָּׁשַׁר. **14** That saith: 'I will build me a wide house and spacious chambers', and cutteth him out windows, and it is ceiled with cedar, and painted with vermilion.

טוֹ הַתִּמְלֹדְ, כִּי אַתָּה מְתַחֲרֶה בָאָרֶז ; אָבִידְּ הֲלוֹא אָכַל וְשָׁתָה, **וְעָשָּׁה מִשְּׁפְּט** וּצִ**דַקה--אַז, טוֹב לוֹ.**

15 Shalt thou reign, because thou strivest to excel in cedar? Did not thy father eat and drink, and do justice and righteousness? Then it was well with him.

טז דָן דִּין-עָנִי וְאֶבְיוֹן, אָז טוֹב; <mark>הַלוֹא-</mark> הִיא הַדַּעַת אֹתִי, נָאָם-יִהוָה. **16** He judged the cause of the poor and needy; then it was well. Is not this to know Me? saith the LORD.

יז כִּי אֵין עֵינֶיךּ וְלִבְּדְּ, כִּי אִם-עַל-בִּצְעֶדְ; וְעַל דַּם-הַנָּקִי לִשְׁפוֹדְ, וְעַל-הָעשֶׁק וְעַל-הַמְּרוּצְה לַעֲשׁוֹת. {ס}

17 But thine eyes and thy heart are not but for thy covetousness, and for shedding innocent blood, and for oppression, and for violence, to do it. {S}

יח לֶבֵן כּה-אָמֵר יְהוָה, אֶל-יְהוֹיָקִים בָּן-יאשִׁיָהוּ מֶלֶךְ יְהוּדָה, לא-יִסְפְּדוּ לוֹ, הוֹי אָחִי וְהוֹי אָחוֹת; לא-יִסְפְּדוּ לוֹ, הוֹי אָדוֹן וְהוֹי הדה. 18 Therefore thus saith the LORD concerning Jehoiakim the son of Josiah, king of Judah: They shall not lament for him: 'Ah my brother!' or: 'Ah sister!' They shall not lament for him: 'Ah lord!' or: 'Ah his glory!'

יט קבוּרַת חֲמוֹר, יִקְבֵר; סְחוֹב וְהַשְּׁלֵדְ, מֵהָלְאָה לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלָם. {ס} 19 He shall be buried with the burial of an ass, drawn and cast forth beyond the gates of Jerusalem. {S}